

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ –ΒΑΣΙΚΑ MODULES ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ – TRAIN**

**Module 3:
Πρόγραμμα εργασίας – μάθησης στον αλφαριθμητισμό και βασική
εκπαίδευση ενηλίκων**

Natalija Žalec
Slovenian Institute for Adult Education (SIAE)

Αριθμός Συμβολαίου:	229564–CP–1–2006–1–DE–GRUNDTVIG–G1
Τίτλος προγράμματος	Επαγγελματισμός στον Αλφαριθμητισμό και Βασική Εκπαίδευση – Βασικά Modules για Επιμόρφωση Εκπαιδευτών -TRAIN
ΕΕ ερευνητικά προγράμματα και Χρηματοδότηση:	Socrates Grundtvig 1
Συντονιστής:	German Institute for Adult Education (DIE) Leibniz Centre for Lifelong Learning Monika Tröster
Ιστοσελίδα προγράμματος:	www.die-bonn.de/train
Οργανισμός Αναφοράς:	Slovenian Institute for Adult Education (SIAE)
Ημερομηνία εκτύπωσης:	Bonn, September 2008

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ –ΒΑΣΙΚΑ MODULES ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ – TRAIN

Module 3: Πρόγραμμα εργασίας – μάθησης στον αλφαριθμητισμό και βασική εκπαίδευση ενηλίκων

Natalija Žalec
Slovenian Institute for Adult Education (SIAE)

1. Τίτλος / θέμα: Πρόγραμμα Μάθησης στον Αλφαριθμητισμό
2. Περιγραφή ομάδας στόχου
3. Σκοποί και στόχοι
4. Η ανάγκη επαγγελματισμού
5. Περιγραφή περιεχομένου
6. Μεθοδολογικές και διδακτικές διεργασίες
7. Βασικά μαθησιακά σημεία και εισηγήσεις
8. Αποτελέσματα
9. Αναφορές

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

1. Τίτλος / Θέμα: Πρόγραμμα Μάθησης στον Αλφαριθμητισμό

Το κύριο θέμα αυτού του module είναι το μαθησιακό πρόγραμμα και πώς να δημιουργηθεί ένα μαθησιακό περιβάλλον στην καθημερινή ζωή σε προγράμματα αλφαριθμητισμού / βασικής εκπαίδευσης. Το module παρουσιάζει κρίσιμα σημεία με βάση το ρόλο του εκπαιδευτή. Ο βασικός στόχος του module είναι να κινητοποιήσει και να δώσει ευκαιρίες στους εκπαιδευτές να ερευνήσουν νέους τρόπους και δημιουργικότητα στην εργασία τους με άτομα χαμηλής μόρφωσης. Οι θιασώτες αυτής της προσέγγισης κατανοούν ότι η ενεργός πρακτική συμμετοχή είναι ο κύριος δρόμος για μια πετυχημένη διδασκαλία που αφορά τη μάθηση στην κοινωνία της γνώσης.

2. Περιγραφή της ομάδας στόχου

Η σειρά απευθύνεται σε εκπαιδευτές, κινητοποιητές, καθοδηγητές, άλλους ειδικούς ή εθελοντές που επιθυμούν να διδάξουν στα προγράμματα αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν ήδη εμπειρίες από εργασία τους με ενήλικες, όπως επίσης να έχουν γνώση για τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διδασκαλία. Θα πρέπει να είναι έτοιμοι να μεταδίδουν την παιδαγωγική τους εργασία, στάσεις κτ.λ. στους μαθητές αλφαριθμητισμού και να κατανοούν κρίσιμα θέματα όπως: γνώση, ικανότητες, μάθηση, διδασκαλία. Θα πρέπει να κινητοποιηθούν να ερευνήσουν για νέες ευκαιρίες για μάθηση στην καθημερινή ζωή. Θα πρέπει να έχουν ενδιαφέρον να ερευνήσουν και ενεργήσουν για προβλήματα του τοπικού περιβάλλοντός τους, που είναι σημαντικά για τους μαθητές τους.

3. Σκοποί και στόχοι

Ο σκοπός του module είναι η παροχή υποστήριξης στους εκπαιδευτές να βοηθήσουν τους ενήλικες μαθητές τους για να λύουν καθημερινά προβλήματα που έχουν σχέση με τον αλφαριθμητισμό. Το module βοηθά τους εκπαιδευτές να ενεργούν με βάση την έννοια της μάθησης και αρχές της μάθησης μαθαίνω πώς να μανθάνω. Στηρίζεται στην πειραματική, ενεργητική μάθηση, όπου ο μαθητής ανακαλύπτει ο ίδιος τη μάθηση. Η μάθηση δεν είναι παθητική. Η χαρά της ανακάλυψης είναι σημαντικό στοιχείο της μάθησης. Ο εντοπισμός προβλημάτων και η λύση τους είναι βασική αρχή. Βάση είναι η καθημερινή ζωή των μελών της ομάδας και η ικανότητα των μελών να βρίσκουν νέες μορφές μάθησης. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει θέματα όπως διδασκαλίας μάθησης ενδυνάμωσης και σχετικές θεωρίες. Η κύρια έμφαση τοποθετείται σε τεχνικές πώς να επιλέξεις μαθησιακά προβλήματα μαζί με τους μαθητές και τη δημιουργία του κατάλληλου μαθησιακού περιβάλλοντος π.χ. πώς να μετατρέψεις προβλήματα ζωής σε μαθησιακά προβλήματα ή ευκαιρίες για μάθηση. Οι εκπαιδευτές μανθάνουν πώς να σχεδιάζουν μαθησιακά προγράμματα, οργανώνουν σχέδια δράσης, αξιοποιούν το περιβάλλον, ερευνούν τρόπους πώς οι εκπαιδευτές να είναι πιο χρήσιμοι στους μαθητές τους.

4. Η ανάγκη επαγγελματισμού

Η σύγχρονη έννοια και κατανόηση της διδασκαλίας, προϋποθέτει ότι η μάθηση είναι σημαντική ικανότητα που οι άνθρωποι πρέπει να αναπτύξουν για αυτοπραγμάτωση και πρόοδο στην κοινωνία. Την ίδια ώρα η μάθηση είναι μια κοινωνική δραστηριότητα που είναι αναγκαία για ανάπτυξη σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Η μάθηση είναι μέρος της καθημερινής ζωής. Η ζωή και η μάθηση δεν διαχωρίζονται. Διδασκαλία και εργασία πάνε μαζί και εμπεριέχουν τη μάθηση. Οι άνθρωποι θα πρέπει να είναι ικανοί να

αναγνωρίζουν τις ανάγκες μάθησης τους. Προβλήματα που κάποιος δεν μπορεί να λύσει τώρα στην πορεία υπάρχουν ευκαιρίες για λύση. Πρέπει τα άτομα να μάθουν πώς να μαθαίνουν αν θέλουν να λύσουν τα προβλήματα της καθημερινής τους ζωής. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούν να διαχειριστούν την ένταση που δημιουργεί η ζωή μας αλλά και να αναπτύξουν στρατηγικές και δεξιότητες για μάθηση στην καθημερινή ζωή. Με αυτό τον τρόπο οι άνθρωποι αποκτούν κίνητρα για μάθηση και αυτοκινούμενοι ενήλικες μαθητές σε διάφορα μαθησιακά περιβάλλοντα. Η σύγχρονη εκπαίδευση πρέπει να βοηθά τα άτομα να υπερπηδούν εμπόδια και να μανθάνουν σε κάθε κατάσταση τις ζωής τους. Οι εκπαιδευτές προγραμμάτων αλφαριθμητισμού έχουν σημαντικό ρόλο και ευκαιρίες να βοηθήσουν τους μαθητές τους αφού το μαθησιακό πρόγραμμα στηρίζεται σε πραγματικά προβλήματα των ενήλικων μαθητών με χαμηλή μόρφωση. Βοηθά τους μαθητές να δοκιμάζουν τη δύναμη της μάθησης και βοηθά να προάγουν τις γνώσεις τους, τις ικανότητές τους για διαφορετικούς σκοπούς της καθημερινής ζωής. Το μαθησιακό πρόγραμμα δεν περικλείεται στην αίθουσα διδασκαλίας αλλά λειτουργεί με τη συνεργασία του περιβάλλοντος. Με αυτή τη βάση θα συμφωνήσουμε με τον Brookfield S. (1990), που είπε ότι οι μαθητευόμενοι μανθάνουν **μέσα** στο περιβάλλον π.χ. τοπική κοινότητα, **περί** του περιβάλλοντος **για** το περιβάλλον. Όταν λέμε μέσα στο περιβάλλον εννοούμε ότι οι εκπαιδευτές θα πρέπει να αναγνωρίζουν τις ανάγκες μάθησης των μαθητών και αυτό το περιβάλλον (με τα ιδιαίτερα προβλήματα) είναι ένα είδος εργαστηρίου, όπου οι μαθητές μπορούν να μάθουν ότι χρειάζονται για τη ζωή τους. Μαθαίνουν περί του περιβάλλοντος για το περιβάλλον όταν ξεχωρίζουν τα προβλήματα του περιβάλλοντος και προσπαθούν να αλλάζουν τι απουσιάζει. Μπορούν να μάθουν π.χ. για την πολιτότητα, τον ενεργό πολίτη. Αν χρειάζονται π.χ. νέο σταθμό λεωφορείων μπορούν να μάθουν στις τάξεις αλφαριθμητισμού ποιες δημοκρατικές διαδικασίες να ακολουθήσουν ώστε να προβάλουν το πρόβλημα, να φέρουν επιχειρήματα για την ανάγκη, ποιες είναι οι αρμόδιες υπηρεσίες και τα άτομα που μπορούν να βοηθήσουν να λυθεί το πρόβλημα και πώς να κινητοποιηθούν όλες οι πηγές. Η δράση που στηρίζεται στην εμπειρία είναι βασική ικανότητα μάθησης που βοηθά τα άτομα να γίνουν διά βίου ενεργοί πολίτες. Μάθηση μέσω προγραμμάτων π.χ. χρειαζόμαστε σταθμό λεωφορείων, βοηθά τους εκπαιδευτές να δημιουργήσουν μαθησιακό περιβάλλον όπου παρόμοια προβλήματα και ικανότητες, γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, μπορούν να ενεργοποιηθούν και ισχυροποιηθούν όχι μόνο μέσα στα πλαίσια της στενής μάθησης στην τάξη αλλά σε συνεργασία με ισχυρές δυνάμεις του περιβάλλοντος όπως είναι οι ειδικοί, η τοπική αυτοδιοίκηση κ.ά. Οι εκπαιδευτές γίνονται καθοδηγητές, σύμβουλοι, όχι δάσκαλοι με τη στενή έννοια. Γι' αυτό οι εκπαιδευτές χρειάζεται να αναπτύσσουν σχετικές ικανότητες και στάσεις.

5. Περιγραφή του Περιεχομένου

Περιεχόμενο:

- Βασικές θεωρίες και φιλοσοφία της διδασκαλίας και μάθησης. Περιγραφή: Ιεράρχηση αναγκών, ενεργητική μάθηση, εμπειρική μάθηση, λύση προβλήματος (Dewy, Bruner, Luria, Maslow).
- Κατανόηση των μαθητών αλφαριθμητισμού – βασικά προβλήματα.
Περιγραφή: ο αλφαριθμητισμός ως κοινωνική πρακτική, η γλώσσα και ο αλφαριθμητισμός σε κοινωνικό πλαίσιο, μαθησιακά εμπόδια (Freire, Cross, Padmore, Barton).

- Αρχές και στόχοι του μαθησιακού προγράμματος
Κύριες αρχές μάθησης στα προγράμματα: η έμφαση στο πρόβλημα, η έμφαση στο στόχο, έμφαση στη δράση, έμφαση στις ανάγκες των μαθητών, συμμετοχική μάθηση, διαθεματική μάθηση.
- Επιλογή μαθησιακών προβλημάτων
Η ομάδα μάθησης επικεντρώνεται στις διδακτικές πρακτικές και στα μαθησιακά προβλήματα.
- Δημιουργία προγράμματος
Χρήση τεχνικών δημιουργικής σκέψης, με συζητήσεις οι μαθητές ενεργοποιούνται να παρουσιάσουν ιδέες για μαθησιακά προγράμματα.
- Οι διαφορές μεταξύ προγράμματος και μαθησιακού προγράμματος
Όταν η ιδέα για ένα πρόγραμμα αποφασιστεί, τα βασικά καθήκοντα και προτεραιότητες εντοπίζονται, οι ενήλικες μαθητές ενθαρρύνονται να ορίσουν τις μαθησιακές ευκαιρίες. Σημαντικό είναι να παρατεθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- Σχέδιο δράσης
Αποφασίζονται συγκεκριμένες μαθησιακές δραστηριότητες, μαθησιακά αποτελέσματα, τρόποι αξιολόγησης.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση
Περιγραφή: Αξιολόγηση στην εκπαίδευση, εκτίμηση και αξιολόγηση, πορεία και προσέγγιση παρακολούθησης.
- Η θέση των ενηλίκων μαθητών
Ατομικά προγράμματα ως μέρος του κοινού προγράμματος, δυναμισμός της ατομικής και ομαδικής μάθησης.
- Ο ρόλος του εκπαιδευτή
Ο εκπαιδευτής ως σύμβουλος, κινητοποιητής, διευκολυντής, μόνο εκπαιδευτές με ικανότητες μπορούν να εργαστούν στα μαθησιακά προγράμματα, σχέσεις μαθητών – εκπαιδευτών.

6. Μεθοδολογικές και διδακτικές προσεγγίσεις

- Σχεδιασμός μαθησιακού προγράμματος
- Παρουσίαση καλών πρακτικών
- Καθοδήγηση και συμβουλευτική κατά την ετοιμασία προγραμμάτων
- Παρουσίαση και αξιολόγηση προγραμμάτων
- Παρουσίαση, διάλεξη

Κύριες μεθοδολογίες: συζήτηση, εργασία κατά ζεύγη, διάλεξη – επεξηγήσεις, παρουσιάσεις.

7. Κύρια μαθησιακά σημεία και εισηγήσεις

Το πρόγραμμα του module αποτελείται από 5 κύρια στάδια.

Το **πρώτο** στάδιο ξεκινά όταν τα άτομα έρθουν μαζί για να μάθουν ή να συνεργαστούν σε κάτι. Δεν γνωρίζονται μεταξύ τους γι' αυτό είναι βασική η συμβολή του εκπαιδευτή να δημιουργήσει την κατάλληλη ατμόσφαιρα όπου ανοικτά και ελεύθερα να γνωριστούν, να εμπιστευτούν ο ένας τον άλλο.

Στην πιλοτική εφαρμογή του Module 3 χρησιμοποιήθηκε σύντομη εισαγωγή κάθε συμμετέχοντα (όνομα, προβλήματα, διδακτική περιοχή κτλ.). Μετά προχώρησε στην περιγραφή των προσδοκιών κάθε μέλους και τι αναμένουν από το module 3.

Το **δεύτερο στάδιο είναι η ιδέα** για το πρόγραμμα. Σ' αυτό το στάδιο εκθέτονται οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας. Στην πιλοτική εφαρμογή διαπιστώθηκε ότι οι περισσότεροι μαθητές ενδιαφέρονταν για το hockey, σύμβολο στην πόλη τους. Αυτό συνέδεσε όλους τους μαθητές. Το hockey ήταν η ταυτότητα της ομάδας. Στη συζήτηση αποφασίστηκε να οργανωθεί έκθεση για την ανάπτυξη του Hockey στην πόλη τους και να διαγνωστεί η οικονομική πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής σε σχέση με το hockey. Οργανώθηκε μια έκθεση στο τοπικό μουσείο μέσα στα πλαίσια της «εβδομάδας επιμόρφωσης».

Το τρίτο στάδιο είναι το **σχέδιο δράσης**. Η ομάδα καθορίζει τα κύρια καθήκοντα, ευθύνες, πηγές και υπολογίζει το χρόνο που χρειάζεται για υλοποίησή του. Στ ο παράρτημα 2 παρατίθενται δείγματα ευθυνών που κατανεμήθηκαν κατά την έκθεση hockey.

Το τέταρτο στάδιο τίθεται η ερώτηση **τι μπορούν να μάθουν οι μαθητές βασικής εκπαίδευσης** όταν υλοποιούν τα καθήκοντα και ευθύνες.

Γίνεται προσπάθεια να συνδεθούν οι ανάγκες των συμμετεχόντων και η εργασιακή του προέλευση (μερικοί ήταν δάσκαλοι μαθηματικών, γλώσσας, κοινωνιολογίας, φιλοσοφίας, αλφαριθμητισμού). Είναι ένα δύσκολο εγχείρημα.

Το τρίτο στάδιο, **παρουσίαση και αξιολόγηση του προγράμματος** έχει συζητηθεί σε σχέση με αρκετές πτυχές, ατομική και ομαδική μάθηση, μερική και ολική εφαρμογή του προγράμματος, τελική, αρχική και συνεχής αξιολόγηση, αξιολόγηση της δυναμικής της ομάδας. Διαπιστώθηκε ότι ο ρόλος του εκπαιδευτή διαφέρει πάρα πολύ από την εργασία στο σχολείο – μετάδοση γνώσεων. Από τη μια φαίνεται πιο δύσκολος ο ρόλος του εκπαιδευτή στον αλφαριθμητισμό από την άλλη όμως επιφυλάσσει πολλές προκλήσεις.

Υπάρχουν πολλά πράγματα που θα πρέπει να σημειωθούν στην εφαρμογή του Module 3. Οι μελέτες περίπτωσης που παρουσιάστηκαν βοήθησαν τους εκπαιδευτές να σκεφτούν πώς να προσεγγίσουν το θέμα και πώς να βοηθήσουν ώστε να υλοποιηθεί ο νέος ρόλος του εκπαιδευτή. Η παρουσίαση της μελέτης περίπτωσης για τον κινητοποιητή έδωσε αρκετή τροφή για προβληματισμό και ιδέες.

8. Αποτελέσματα

1) Βιβλίο εργασίας για το Module 3

2) Μαθησιακά αποτελέσματα :

Με την επιτυχή συμπλήρωση του module οι συμμετέχοντες πρέπει να μπορούν να :

- Οργανώσουν, σχεδιάσουν και ενεργοποιήσουν μαθησιακές προσεγγίσεις στα καθημερινά προγράμματα αλφαριθμητισμού, με την μετατροπή τους σε μαθησιακά προβλήματα συγκεκριμένου μαθησιακού προγράμματος.
- Να συνοψίσουν τις ικανότητες και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για ανίχνευση των αναγκών των μαθητών.
- Να συνοψίσουν και να γίνουν ενήμεροι για τις ικανότητες και δεξιότητες που χρειάζονται για να δημιουργήσουν μαθησιακό πρόγραμμα και να οργανώσουν κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον.
- Να δημιουργήσουν το μαθησιακό περιβάλλον όπου τα μέλη ομάδας να μπορούν να έχουν επίγνωση της μάθησής τους και να μπορούν να μάθουν να μανθάνουν στα πλαίσια της διά βίου μάθησης.
- Να επιλέγουν τις πλέον κατάλληλες διδακτικές και μαθησιακές μεθόδους.
- Να παρακολουθούν και αξιολογούν προγράμματα.
- Να χρησιμοποιούν τα μαθησιακά προγράμματα ως μέθοδο μάθησης στα προγράμματα αλφαριθμητισμού.

9. Αναφορές

Essentials (On: what, why, how, the role of the teacher)

<http://college.hmco.com/education/pbl/>

<http://college.hmco.com/education/pbl/background.html>

http://www.bie.org/files/BIE_PBLplanningform.pdf

http://www.bie.org/index.php/site/PBL/pbl_handbook_downloads/

www.edutopia.org/project-learning

Recommended:

BARNES, D. (1994): **Knowledge as action. In Developments in Learning and Assessment.** (ed. Murphy, P. in Moon, B.) The Open University. Milton Keynes, pp. 75-81.

BOUND, D. in FELETTI, G. (1992): **The Challenge of Problem Based Learning.** Kogan Page. London.

CANTOR, J.A. (1995): **Cooperative Education and Experiential Learning.** Wall&Emerson, Inc. Toronto..

CLAXTON, G., ATKISON, T., OSBORN, M. AND WALLACE, M. (1996) **Liberating the Learner.** Routledge. London.

GARRY, A. IN COWAN, J. (1986): **Learning from experiences.** PICKUP. Further Education Unit. Edinburgh.

GOLBY, M. (1989): **Curriculum traditions. V Policies for the Curriculum** (ed. Moon, B., Murphy, P. in Raynor, J). The Open University. Milton Keynes.

HENRY, J. (1994) :**Teaching Through Projects.** Open and Distance Learning Series. Kogan Page, London.

KOLB, D.A. (1984): **Experiential Learning. Experiences as The Source of Learning and Development.** Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs. New Jersey.

TOUGH, A. (1979): **The Adult's Learning Projects.** The Ontario Institute for Studies in Education. Toronto.

<http://www.edutopia.org/urban-academy>

<http://www.rmcdenver.com/useguide/pbl.htm>

<http://www.rmcdenver.com/useguide/standard.htm#math>

<http://www.cdiponline.org/>